

Državni izpitni center

M 2 5 2 5 4 1 1 3

JESENSKI IZPITNI ROK

PSIHOLOGIJA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Četrtek, 28. avgust 2025

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

IZPITNA POLA 1

1. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
1.1	Opredelitvi: <ul style="list-style-type: none"> • mediana: vrednost, ki leži na sredini ranžirne vrste rezultatov • korelacija: povezanost med dvema spremenljivkama Navedba preostalih mer srednje vrednosti: aritmetična sredina, modus	
2. raven	2 opredelitvi, 2 navedbi	4
	2 opredelitvi, 1 navedba	3
1. raven	1 opredelitev, 1 navedba ali 2 opredelitvi ali 2 navedbi	2
	1 opredelitev ali 1 navedba	1
1.2	Izpis delov besedila in določitev korelacije: <ul style="list-style-type: none"> • »Bolj ko so bili malčki izpostavljeni zaslonu, slabše razvite so bile njihove veščine, pomembne za vstop v šolo.« – negativna korelacija. • »Daljši dnevni čas gledanja televizije pri 1- in 3-letnikih je bil povezan s povečanim pojavom motenj pozornosti pri 7 letih.« – pozitivna korelacija. Razlaga podatka o mediani: to pomeni, da je bilo 50 % otrok pri prvi uporabi telefona mlajših od 12 mesecev, 50 % pa starejših.	
4. raven	2 izpisani besedili, 2 določeni korelaciji, 1 razlaga	4
	2 izpisani besedili, 1 določena korelacija, 1 razlaga ali 2 izpisani besedili, 2 določeni korelaciji	3
3. raven	2 izpisani besedili ali 2 določeni korelaciji ali 1 določena korelacija, 1 razlaga ali 1 izpisano besedilo, 1 določena korelacija ali 1 izpisano besedilo, 1 razlaga	2
	1 izpisano besedilo ali 1 določena korelacija ali 1 razlaga	1
1.3	Pojasnitve upoštevanja značilnosti znanstvenega spoznavanja pri pripravi maturitetne seminarske naloge, npr.: <ul style="list-style-type: none"> • raziskavo naj načrtuje sistematično in metodično; tako, da jo bo mogoče ponoviti in preveriti rezultate; • raziskovalni problem proučuje s hipotezami, ki jih preveri in vrednoti z znanstveno izvedeno raziskavo; • podatke naj pridobi z znanstvenimi raziskovalnimi metodami in tehnikami zbiranja podatkov; • spoznanja naj utemeljuje z logičnimi pojasnitvami in rezultati raziskav; izogiba naj se zdravorazumskih razlagam in sklepanju na podlagi svojih izkušenj; izogne naj se prehitremu posploševanju na podlagi manjšega števila primerov; • kritično presoja izvedbo raziskave in dobljene rezultate; predlaga naj izboljšave za nadaljnje raziskovanje; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	4 pojasnitve	4
	3 pojasnitve	3
5. raven	2 pojasnitvi	2
	1 pojasnitev	1

2. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
2.1	<p>Navedba in časovna opredelitev obdobj osebnošnega razvoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • otročstvo: od 0 do 12 let • mladostništvo ali adolescenca: od 12 do 18 let • odraslost: od 18 do 65 let • pozna odraslost ali starost: od 65 let do smrti <p>OPOMBA: Če kandidat navaja podobdobja otroštva in/ali odraslosti, se to upošteva.</p>	
2. raven	navedba in časovna opredelitev 4 razvojnih obdobj	4
	navedba in časovna opredelitev 3 razvojnih obdobj ali navedba 4 in časovna opredelitev 2 razvojnih obdobj	3
1. raven	navedba 2 in časovna opredelitev 1 razvojnega obdobja ali navedba 3 razvojnih obdobj	2
	navedba 2 razvojnih obdobj ali navedba in časovna opredelitev 1 razvojnega obdobja	1
2.2	<p>Navedba področij razvoja:</p> <p>Telesno področje, zaznavno/senzorno in motorično področje, socialno in čustveno področje, kognitivno (spoznavno) področje, govorno področje, moralno področje, samopodoba/identiteta.</p> <p>Ponazoritev glavnih značilnosti pozne odraslosti na posameznih področjih razvoja na primeru Janovega dedka, npr.:</p> <p>Moj dedek pogosto hodi k zdravniku, ker je res velikokrat bolan. Ima tudi več različnih kroničnih bolezni in mora zato vsak dan pojesti veliko tablet (<i>telesno področje</i>). Tudi zdravniškega pregleda za podaljšanje vozniškega dovoljenja ni uspešno opravil, saj preslabo vidi in sliši. Pa še počasne reflekse ima (<i>zaznavno in motorično področje</i>). Ker je pred kratkim umrla babica (žena), je pogosto osamljen, včasih kar depresiven. Zelo rad grem k njemu, ker je po cele dneve sam doma in mu je dolgčas (<i>socialno in čustveno področje</i>). Ko sem pri njem na obisku, skupaj rešujeva križanke, ampak se kakšnih podatkov, ki jih je včasih poznal, sedaj sploh ne spomni (<i>kognitivno področje</i>). Ko pridemo na obisk, rad pripoveduje o svojem življenju in pogosto mi pove kakšno svojo življenjsko modrost (<i>samopodoba</i>).</p> <p>OPOMBA: Za vsako področje zadostuje ena značilnost. Če kandidat v odgovorih navaja posamezna področja ločeno (npr. senzorno, motorično), se to upošteva kot ustrezen odgovor.</p>	
4. raven	navedba 3 področij in ponazoritev značilnosti pozne odraslosti na vsakem področju	4
	navedba 2 področij in ponazoritev značilnosti pozne odraslosti na vsakem področju	3
3. raven	navedba 2 področij in ponazoritev 1 značilnosti pozne odraslosti ali ponazoritev 3 značilnosti pozne odraslosti	2
	navedba 2 področij ali ponazoritev 2 značilnosti pozne odraslosti ali navedba 1 področja in 1 ponazoritev	1

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
2.3	<p>Podani in pojasnjeni predlogi za večjo kakovost življenja v pozni odraslosti, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • za starejše bi organizirali prilagojeno telesno vadbo, saj bi tako vzdrževali telesno kondicijo in bi dlje časa ostali motorično bolj spretni (<i>zaznavno in motorično področje</i>); • omogočili in spodbujali bi preventivne preglede za pogoste bolezni, saj bi tako lažje odkrivali in preprečili razvoj kroničnih bolezni (<i>telesno področje</i>); • organizirali bi različna družabna srečanja, praznovanja, kjer bi se posamezniki srečevali in s tem ohranjali stara ali navezovali nova prijateljstva (<i>socialno in čustveno področje</i>); • organizirali bi različne krožke, tečaje za učenje različnih veščin, znanja (računalništva, tujih jezikov ...), s katerimi bi jih spodbujali, da so miselno čim bolj aktivni, in bi s tem ohranjali tudi svoje miselne sposobnosti (<i>kognitivno področje</i>); • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	podani in pojasnjeni 3 predlogi	4
	podana in pojasnjena 2 predloga ali podani 3 in pojasnjen 1 predlog	3
5. raven	podana 2 predloga, 1 pojasnjen ali podani 3 predlogi	2
	podan in pojasnjen 1 predlog ali podana 2 predloga	1

3. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
3.1	<p>Opredelitev senzorne (čutne) adaptacije (SA): Senzorna adaptacija je sprememba občutljivosti čutnega organa zaradi podaljšane izpostavljenosti delovanju enakih ali podobnih dražljajev. Vrsta dražljaja: mehanski dražljaj Čutilo: koža Občutek: tip (dotik, pritisk)</p>	
2. raven	opredelitev SA, vrsta dražljaja, čutilo, občutek	4
	opredelitev SA, vrsta dražljaja, čutilo ali	3
	opredelitev SA, vrsta dražljaja, občutek ali opredelitev SA, čutilo, občutek	
1. raven	opredelitev SA in vrsta dražljaja <i>ali</i> čutilo <i>ali</i> občutek ali vrsta dražljaja, čutilo ali vrsta dražljaja, občutek ali čutilo, občutek	2
	opredelitev SA ali vrsta dražljaja ali čutilo ali občutek	1
3.2	<p>Ponazoritev SA (na <u>drugih</u> področjih) pri Luciji, medtem ko išče verižico, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • voh: ko Lucija stopi na vrt, zavoha precej neprijeten vonj, ki prihaja iz odtočnega kanala, a po nekaj minutah tega vonja ne zazna več; • sluh: ko Lucija stopi na vrt, zasliši brnenje sosedove klimatske naprave. Ko je nekaj časa na vrtu, tega brnenja ne sliši več; • vid (adaptacija na svetlobo): zunaj sije močno sonce. Ko Lucija iz temačne dnevne sobe stopi na vrt, je najprej zaslepljena in skoraj nič ne vidi. Kmalu pa se njeno zaznavanje izboljša in jasno vidi predmete na vrtu; • vid (adaptacija na temo): Lucija iz dobro osvetljenega dela vrta stopi na precej temen senčni del. Sprva težko razloči kar koli na hodniku, sčasoma pa dobro zaznava tudi manjše predmete in podrobnosti na travniku. <p>OPOMBA: Če primer ni na Lucijinem iskanju verižice, se odgovor oceni na 3. ravni.</p> <p>Razlaga, kaj SA omogoča Luciji, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • SA Luciji omogoči, da je pozorna le na dražljaje, ki jih sprejema z očmi in so pomembni pri iskanju verižice, dlje časa prisotni dražljaji na drugih čutnih področjih, ki so za iskanje nepomembni, npr. vonj, zvok, pa je pri tem ne motijo; • SA na vidnem področju (na svetlobo ali na temo) Luciji omogoči, da dobro zaznava kljub neustrezni (preveč močni ali zelo šibki) svetlobi. 	
4. raven	2 ponazoritvi SA na različnih čutnih področjih, razlaga SA OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti ponazoritve in razlage.	3–4
3. raven	1 ponazoritev, razlaga SA ali 2 ponazoritvi	2
	1 ponazoritev ali razlaga SA	1

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
3.3	<p>Presoje in pojasnitve dejavnikov, ki lahko vplivajo na proces zaznavanja in Lucijo ovirajo med iskanjem verižice, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • močna čustva: če Lucija med iskanjem doživlja močna čustva, lahko doživi iluzijo in svetlikanje koščka stekla na vrtu prepozna kot svetlikanje verižice; • motivacija: če Lucija nima zelo močne želje, da najde verižico, je pri iskanju lahko manj pozorna in zato spregleda verižico; • pozornost: če Lucija med iskanjem del pozornosti nameni nepomembnim dražljajem (npr. poslušanju glasbe), je bolj verjetno, da bo spregledala verižico; • utrujenost: če je Lucija utrujena, manj učinkovito obdeluje informacije iz okolja in zato morda ne prepozna verižice, ko jo vidi; • stanje čutil: če je Lucija slabovidna, težje predeluje vidne informacije, zato je bolj verjetno, da ne bo videla verižice; • značilnosti podlage: ko Lucija verižico išče na travi ali na pisani preprogi, težko loči lik (verižico) in podlago, zato bo verižico morda spregledala; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	presoja 3 dejavnikov s pojasnitvami	4
	presoja 2 dejavnikov s pojasnitvama	3
5. raven	presoja 2 dejavnikov, 1 pojasnjen ali presoja <i>ali</i> pojasnitev 3 dejavnikov	2
	presoja 1 dejavnika s pojasnitvijo ali presoja <i>ali</i> pojasnitev 2 dejavnikov	1

4. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
4.1	Ravni moralnega presojanja: prekonvencionalna raven, konvencionalna raven, postkonvencionalna raven Raven moralnega presojanja v primeru: postkonvencionalna raven	
2. raven	3 poimenovanja, pravilno prepoznana raven v primeru	4
	2 poimenovanji, pravilno prepoznana raven v primeru	3
1. raven	2 poimenovanji ali 1 poimenovanje in pravilno prepoznana raven v primeru	2
	1 poimenovanje ali pravilno prepoznana raven v primeru	1
4.2	Primer moralnega presojanja na prekonvencionalni stopnji: »Lahko skrijem telefon. Marjan mi je nekoč pomagal, ko sem bil v stiski, zato mu bom zdaj pomagal tudi jaz.« <u>Pojasnitev:</u> posameznik presoja po načelu vzajemne menjave (ti meni, jaz tebi), kar ponazarja značilnost moralnega presojanja na prekonvencionalni stopnji. Primer moralnega presojanja na konvencionalni stopnji: »Tega ne morem storiti. Telefon je ukraden in to je kršitev zakona. Vsi se moramo ravnati po zakonu in izjem ni.« <u>Pojasnitev:</u> izjava ponazarja moralno presojanje, ki je usmerjeno k zakonitosti in redu, to pa je značilnost konvencionalne stopnje.	
4. raven	2 primera, 2 pojasnitvi	4
	2 primera, 1 pojasnitev	3
3. raven	2 primera ali 1 primer, 1 pojasnitev	2
	1 primer	1
4.3	Presoje in pojasnitve dejavnikov moralnega presojanja: <ul style="list-style-type: none"> • stopnja izobrazbe: višje izobraženi posamezniki pogosteje presojajo na višjih ravneh moralnega presojanja; • stopnja inteligentnosti: bolj inteligentni posamezniki pogosteje presojajo na višjih ravneh moralnega presojanja; • razvoj mišljenja: višje stopnje moralnega presojanja zahtevajo razvitost abstraktnega mišljenja; • modelno učenje: starši in/ali vrstniki so za otroke model moralnega presojanja, ki ga posnemajo; • šola: sooblikuje lahko moralni razvoj z načinom postavljanja pravil, s tem, ali učenci pri tem sodelujejo, kako dosledni so pri upoštevanju dogovorov; • drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	3 presoje, 3 pojasnitve	4
	2 presoji, 2 pojasnitvi	3
5. raven	3 presoje ali 1 presoja, 1 pojasnitev	2
	2 presoji	1

IZPITNA POLA 2**A) Naloge izbirnega tipa**

Naloga	Odgovor
1	B
2	A
3	C
4	C

Naloga	Odgovor
5	A
6	B
7	D
8	B

Naloga	Odgovor
9	D
10	B
11	A
12	C

Naloga	Odgovor
13	D
14	D

Za vsak odgovor 1 točka.

Skupaj 14 točk

B) Strukturirani eseji**1. naloga**

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE</p> <p>Opisa in primera:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zunanja motivacija (ZM): kadar se učimo ali delamo zaradi zunanjih spodbud (ciljev); kadar se učimo ali delamo zaradi nagrad ali strahu pred kaznijo; kadar želimo ustreči staršem ali se dokazati pred drugimi; učenje ali delo nas ne zanima, učenje (delo) je sredstvo za doseganje nagrad ali izogibanje negativnim posledicam ...; • primer (delo): v službi se trudimo predvsem zato, da bi napredovali; da bi zaslužili veliko denarja ...; • notranja motivacija (NM): učenje (delo) je samo po sebi vir zadovoljstva; vir spodbud za učenje (delo) je v človeku samem; učimo se (delamo) zato, da razvijamo svoje sposobnosti in spretnosti; ker želimo spoznati nekaj novega; ker sta znanje (delo) vrednota ...; • primer (učenje): učimo se nemščino, ker resnično želimo obvladati ta jezik; učimo se biologijo, ker nas zanima delovanje človeškega telesa ... <p>OPOMBA: Zadostujeta en opis zunanje in en opis notranje motivacije.</p>	
2. raven	opis ZM in NM, primer za delo (ZM) in primer za učenje (NM)	4
	opis ZM in NM, primer za delo (ZM) <i>ali</i> primer za učenje (NM)	3
1. raven	opis ZM <i>ali</i> NM, primer za delo (ZM) <i>ali</i> primer za učenje (NM) ali opis ZM in NM ali primer za delo (ZM) in primer za učenje (NM)	2
	opis ZM <i>ali</i> NM ali primer za delo (ZM) <i>ali</i> primer za učenje (NM)	1

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Razlaga povezanosti učne motivacije z delovanjem drugih duševnih procesov in ponazoritve, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • močna čustva lahko zmanjšujejo motivacijo za učenje, saj se teže zberemo za učenje (npr. dijak se pripravlja na ustni izpit iz matematike, ima veliko tremo, saj se boji, kako bo odgovarjal pred komisijo, teoreme se uči z odporom); • pozitivna (šibka) čustva pozitivno vplivajo na motivacijo za učenje, saj smo v takem stanju pozorni na obravnavano snov (npr. ko dijak odpiše matematiko, je dobro razpoložen, saj ve, da mu je šlo dobro, zato se z veseljem loti učenja naslednjega predmeta); • dobre zmožnosti pomnjenja pozitivno vplivajo na motivacijo za učenje, saj vemo, da se bomo zmogli naučiti (npr. kljub obsežnosti gradiva dijakinja vztraja pri učenju zgodovine, saj si z lahkoto zapomni podatke); • zanimanje za učno snov (notranja motivacija) omogoči boljšo zapornitev (bolj učinkovito mišljenje) (npr. ker dijakinja zanima nezavedna motivacija, si pri učenju psihologije hitreje zapomni Freudovo teorijo); • zunanja motivacija spodbudi učenje (npr. ker dijak ve, da se za vpis na medicino zahtevajo visoke ocene, se začne dovolj zgodaj učiti vse predmete na maturi); • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. <p>OPOMBA: Kandidat lahko ponazarja povezanost motivacije z drugimi duševnimi procesi na enem ali več maturitetnih predmetih.</p>	
4. raven	3 razlage povezanosti motivacije s 3 duševnimi procesi in ponazoritve OPOMBA: Ocena 4 ali 5 točk je odvisna od kakovosti razlage in ponazoritve.	4–5
3. raven	2 razlagi povezanosti motivacije z 2 duševnima procesoma s ponazoritvama ali 3 razlage, 1 ponazoritev	3
	2 razlagi povezanosti motivacije z dvema duševnima procesoma ali 1 razlaga povezanosti motivacije z 1 duševnim procesom in 1 ponazoritev ali 2 ponazoritvi	2
	razlaga povezanosti motivacije z enim duševnim procesom ali 1 ponazoritev	1

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Presoja značilnosti šolskega in delovnega okolja, ki spodbujajo zunanjo motivacijo za učenje in delo, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uporaba metod prisile pri delu (npr. kazni za nedosežene delovne cilje), • spodbujanje tekmovalnosti med sodelavci za boljša delovna mesta, • nesproščeno ozračje v podjetju, • nizek osebni dohodek, • vodja z avtoritarnim stilom vodenja, • nezanimiva učna snov, • učiteljeve grožnje s slabimi ocenami, • prevelik poudarek na številčnem ocenjevanju znanja, • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. <p>Predlogi o načinih spodbujanja notranje motivacije za učenje in delo, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sodelovalni delovni timi, • izzivalne delovne naloge, • skrb za profesionalni razvoj zaposlenih, • vodja, ki omogoča svobodo in ustvarjalnost zaposlenih, • zanimivost, aktualnost učne snovi, • učenje na podlagi lastne izkušnje (terensko, eksperimentalno delo ...), • spodbujanje sproščenega počutja v razredu (humor; skupinske diskusije), • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	3 presoje, 3 predlogi (zajeta šolsko in delovno okolje)	5
	3 presoje, 2 predloga (zajeta šolsko in delovno okolje) ali obratno	4
5. raven	2 presoji, 2 predloga ali 3 presoje, 1 predlog ali 1 presoja, 3 predlogi	3
	2 presoji, 1 predlog ali 1 presoja, 2 predloga	2
	1 presoja, 1 predlog ali 2 presoji ali 2 predloga	1

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2018, str. 9.

2. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE</p> <p>Oprelitev mišljenja: različni spoznavni procesi, ki potekajo v delovnem spominu; proces odkrivanja novih odnosov med informacijami; proces reševanja miselnih problemov.</p> <p>Oblike mišljenja: realistično, domišljjsko, konvergentno, divergentno, abstraktno, konkretno</p> <p>OPOMBA: Kot ustrezno upoštevamo katerokoli izmed navedenih opredelitev.</p>	
2. raven	opredelitev mišljenja, 4 vrste mišljenja	4
	opredelitev mišljenja, 3 vrste mišljenja	3
1. raven	opredelitev mišljenja, 2 vrsti mišljenja ali 3 vrste mišljenja	2
	opredelitev mišljenja ali 2 vrsti mišljenja	1
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Primeri domačih nalog pri različnih šolskih predmetih s pojasnitvami vrst mišljenja, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • »Rešite križanko na temo obdobja renesanse«; ta naloga zahteva konvergentno mišljenje, saj zahteva tipične in predvidljive rešitve, ki temeljijo na predhodnem znanju; • »Napišite pesem o pomladi«; ta naloga zahteva divergentno mišljenje, saj spodbuja razvijanje različnih zamisli, nenavadne in nepričakovane rešitve; • »Tanja je višja od Mance. Manca je manjša od Eve. Eva je najvišja. Kako bi se deklice pri športni vzgoji postavile v vrsto po višini?«; ta naloga zahteva konkretno mišljenje, saj zahteva uporabo predstav in konkretnih pojmov; • »Seštej vektorje sil, ki delujejo na telo«; ta naloga zahteva abstraktno mišljenje, saj so vektorji abstraktni pojmi, ki si jih lahko le predstavljamo, ne moremo pa jih zaznavati. <p>OPOMBA: Ni treba, da kandidat poimenuje šolski predmet, ki ga je uporabil za ponazoritev posamezne vrste mišljenja.</p>	
4. raven	4 primeri (različni predmeti), 4 pojasnitve	5
	3 primeri (različni predmeti), 3 pojasnitve	4
3. raven	3 primeri, 2 pojasnitvi ali 4 primeri	3
	2 primera, 2 pojasnitvi ali 3 primeri	2
	1 primer, 1 pojasnitev ali 2 primera	1

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Presoje vpliva mišljenja na druge duševne procese, s pojasnitvami, npr. na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • čustva: naše misli oblikujejo kognitivno oceno situacije, ki jo zaznamo kot prijetno/neprijetno; z razvojem mišljenja se povezuje tudi razvoj nekaterih kompleksnih čustev; • zaznavanje: mišljenje lahko vpliva na to, katere dražljaje zaznamo, ker smo nanje pozorni; usmerja socialno zaznavanje prek kognitivne komponente stališč; • učenje: različni miselni procesi lahko povečujejo učinkovitost učenja; z razvojem določene vrste mišljenja smo zmožni tudi usvojiti učne pojme, ki zahtevajo to vrsto mišljenja; • motivacijo: mišljenje lahko povečuje oz. zmanjšuje motivacijo za posamezno dejavnost, če jo ocenimo za bolj oz. manj pomembno; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	3 presoje, 3 pojasnitve	5
	3 presoje, 2 pojasnitvi	4
5. raven	2 presoji, 2 pojasnitvi	3
	2 presoji, 1 pojasnitev ali 3 pojasnitve	2
	1 presoja, 1 pojasnitev ali 2 presoji ali 2 pojasnitvi	1

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2018, stran 9.

3. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE</p> <p>Poimenovanje in opredelitev vrste vedenja v medosebnih odnosih: Disocialno vedenje: vedenje, ki ni v skladu z normativno urejenostjo družbe.</p> <p>Opredelitev agresivnega vedenja: Agresivno vedenje je tisto fizično ali besedno vedenje, katerega namen je povzročanje fizične ali psihične škode; vedenje, ki neposredno ogroža interese drugih.</p> <p>Poimenovanje še ene vrste vedenja v medosebnih odnosih: prosocialno, proindividualno</p>	
2. raven	poimenovanje in opredelitev disocialnega vedenja (DV), opredelitev agresivnega vedenja (AV), poimenovanje še ene vrste vedenja	4
	poimenovanje <i>ali</i> opredelitev DV, opredelitev AV, poimenovanje še ene vrste vedenja ali poimenovanje in opredelitev DV, opredelitev AV ali poimenovanje in opredelitev DV, poimenovanje še ene vrste vedenja	3
1. raven	poimenovanje <i>ali</i> opredelitev DV, opredelitev AV ali poimenovanje <i>ali</i> opredelitev DV, poimenovanje še ene vrste ali opredelitev AV in poimenovanje še ene vrste	2
	poimenovanje <i>ali</i> opredelitev DV ali opredelitev AV ali poimenovanje še ene vrste	1

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Primer agresivnega vedenja turista na izletu, npr.: Turist si je želel ogledati mestni muzej, ki pa se čez nekaj minut zapira in mu zato ne dovolijo vstopa. Turist začne kričati na osebje in grozi blagajničarki, da jo bo že dobil po službi na samem. Na poti ven pa še s pestjo udari po pultu pri blagajni in ob izhodu jezno brčne v vrata.</p> <p>Navedba in pojasnitev dveh možnih razlag (teorij) za agresivno vedenje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • biološka razlaga: agresivnost naj bi bila prirojena notranja energija, ki teži k realizaciji, in ker turistu niso dovolili vstopa v muzej, se je ta notranja energija sprostila kot nekontrolirano agresivno vedenje; • frustracijska razlaga: agresivnost je posledica oviranosti ali preprečitve doseganja cilja, in ker turistu niso dovolili vstopa v muzej, so ga s tem ovirali pri doseganju cilja. Ta oviranost je pri njem povzročila neprijetna čustva in tudi agresiven odziv; • vedenjska/socialna razlaga: agresivnosti se lahko naučimo s posnemanjem, in ker je turist že večkrat videl svojega šefa (zelo ga ceni), da je agresivno reagiral ob nezadovoljtvu svojih želja in tako dosegel želeno, je njegovo agresivno vedenje posnemal. <p>OPOMBA: Če kandidat na splošno pojasnjuje teorije razvoja agresivnosti, je ocenjen na 3. ravni.</p>	
4. raven	primer s 3 izrazi agresivnega vedenja (AV), 2 navedbi in pojasnitvi nastanka turistovega agresivnega vedenja (AV)	5
	primer s 3 izrazi AV, 1 navedba in pojasnitev nastanka turistovega AV ali primer z 2 izrazoma AV, 2 navedbi in pojasnitvi turistovega AV	4
3. raven	primer s 3 izrazi AV, 2 navedbi nastanka turistovega AV ali primer z 2 izrazoma AV, 1 navedba in pojasnitev turistovega AV ali primer z 1 izrazom AV, 2 navedbi in 1 pojasnitev nastanka turistovega AV ali 2 navedbi in pojasnitvi nastanka turistovega AV	3
	primer s 3 izrazi AV ali 1 navedba in pojasnitev AV ali primer z 2 izrazoma AV in 1 pojasnitev nastanka turistovega AV	2
	primer z 2 izrazoma AV ali 1 navedba <i>ali</i> pojasnitev AV	1

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Pojasnitve pomena agresivnega vedenja za življenje posameznika, npr.:</p> <p>konstruktiven pomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ko se nam npr. zgodi krivica, lahko z agresivnim vedenjem spremenimo situacijo v nam bolj zaželeno (dosežemo želeno spremembo); • z ustreznim/kontroliranim agresivnim vedenjem lahko zmanjšamo in uravnavamo doživljanje čustvene napetosti (npr. boljše obvladovanje jeze); • v nevarnih/ogrožajočih situacijah nam agresivno vedenje lahko pomaga pri premagovanju nevarnosti (boj z nevarnostjo); • drugi odgovori po presoji ocenjevalca; <p>nekonstruktiven pomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ko posameznik ne zmore kontrolirati svojih čustvenih napetosti, lahko to napetost usmeri v trpinčenje drugih; • pojav nasilja, ko z močjo, agresivnim vedenjem povzročamo škodo stvarim ali ljudem; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	4 pojasnitve (konstruktiven in nekonstruktiven pomen)	5
	3 pojasnitve (konstruktiven in nekonstruktiven pomen)	4
5. raven	3 pojasnitve ali 2 pojasnitvi (konstruktiven in nekonstruktiven pomen)	3
	2 pojasnitvi	2
	1 pojasnitev	1

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2018, stran 9.

4. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE</p> <p>Značilnosti afekta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kratkotrajno čustvo, • močno čustvo, • zmanjšan nadzor nad vedenjem. <p>Poimenovanje afektov, npr.: bes, panika, groza, evforija, obup ...</p> <p>Razlikovanje afekta in razpoloženja: v nasprotju z afektom je razpoloženje dolgotrajno in šibko čustvo.</p>	
2. raven	opisane 3 značilnosti afekta, 2 poimenovana afekta, opis razlike	4
	opisani 2 značilnosti afekta, 2 poimenovana afekta, opis razlike	3
1. raven	opisani 2 značilnosti afekta in 1 afekt poimenovan ali opisana 1 značilnost afekta, 1 afekt poimenovan, opis razlike	2
	opisani 2 značilnosti afekta ali 2 poimenovana afekta ali 1 značilnost afekta, opis razlike	1
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Ponazoritev situacije in vedenj v afektu na športni tekmi, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bes (temeljno čustvo jeza): Jože je pozorno spremljal napad svoje nogometne ekipe. Kar naenkrat je nasprotni igralec spotaknil igralca njegove ekipe, ki je streljal na gol v (po Jožetovem mnenju) kazenskem prostoru. Sodnik ni piskal prekrška. Jože je začel kričati, preklinjati, pločevinko, ki jo je držal v roki, je zalučal prek glav gledalcev na igrišče. <p>Ponazoritev situacije in vedenj v afektu na poroki, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • evforija (temeljno čustvo veselje): Jana je dolgo želela in pričakovala, da se bo njen sin ustalil v zvezi in poročil. Končno je prišel ta slavnostni dan. V trenutku, ko je bil poročni obred končan, je zakričala in stekla proti sinu, ga močno objela in začela prešerno poskakovati in prepevati. 	
4. raven	ponazoritve situacije in vedenj v afektu v 2 primerih, za vsak afekt navedeno temeljno čustvo OPOMBA: Ocena 4 ali 5 točk je odvisna od kakovosti ponazoritev situacije in vedenj.	4–5
3. raven	ponazoritve situacije in vedenj v afektu v 2 primerih, za 1 afekt navedeno temeljno čustvo	3
	ponazoritve vedenj v afektu v 2 primerih ali ponazoritev vedenja v afektu v 1 primeru in navedeno 1 temeljno čustvo	2
	ponazoritev vedenja v afektu v 1 primeru ali navedeni 2 temeljni čustvi za 2 afekta	1

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Pojasnitve vplivov afektov in razpoloženj na vedenje ali spoznavne procese, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • afekti lahko vplivajo na hitrejše odločanje (npr. pomoč žrtvi); • razpoloženja (npr. vedrost) lahko vplivajo na hitrejši priklic informacij iz spomina; • razpoloženja (pozitivno razpoloženje, sproščenost) lahko vplivajo na večjo izvirnost idej pri reševanju problemov; • afekti lahko negativno vplivajo na naše presojanje drugih ljudi (npr. vplivajo na razvoj predsodkov); • afekti, kot sta panika in bes, zmanjšujejo učinkovitost mišljenja, našo pozornost; • negativna razpoloženja (npr. potrnost, brezvoljnost) upočasnjujejo naša vedenja; zavirajo vedenja, s katerimi bi lahko spremenili situacijo na bolje; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. <p>Presoja in utemeljitev, npr.:</p> <p>Afekti imajo prilagoditveno funkcijo, ker lahko delujejo kot motivi za nadaljnje vedenje (npr. doživljanje evforije v neki situaciji nas spodbuja, da vedenje, ki je pripeljalo do intenzivnih pozitivnih čustev, izvajamo tudi v prihodnje) ...</p> <p>Afekti nimajo prilagoditvene funkcije, ker pogosto niso ustrezni v okoliščinah, v katerih se pojavijo (npr. panika, ki povzroči močno fiziološko vzbujenje, nas ovira pri učinkovitosti vedenja, npr. pri pisanju testa) ...</p> <p>OPOMBA: Kandidat lahko svojo presojo utemeljuje tudi z aktivacijsko, motivacijsko in komunikacijsko funkcijo čustev.</p>	
6. raven	<p>3 pojasnitve, 1 utemeljitev</p> <p>OPOMBA: Ocena 4 ali 5 točk je odvisna od kakovosti pojasnitve in utemeljitve. Za 4 ali 5 točk mora kandidat pojasnjevati vplive tako afektov kot razpoloženja.</p>	4–5
5. raven	<p>2 pojasnitvi, 1 utemeljitev ali</p> <p>3 pojasnitve</p>	3
	<p>2 pojasnitvi ali</p> <p>1 pojasnitev, 1 utemeljitev</p>	2
	<p>1 pojasnitev ali</p> <p>1 utemeljitev</p>	1

OPOMBA: Za celoten esej lahko kandidat dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2018, str. 9.